

כשרות הדפנות - לענין שבת ולענין סוכה

ברייתא סוכה ו, ב: שתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח.

שוע"ר סי' שמה ס"א: עמוד או תל שהוא גבוה עשרה ורחב ד' על ד' הרי הוא כמוקף מחיצות גבוהות עשרה שהלכה למשה מסיני היא שאנו אומרים גוד אסיק דהיינו שאנו רואים את ד' צדדי העמוד הגבוהים י' טפחים כאלו נמשכו והועלו למעלה על ראשו ועומדים כמחיצות סביב לו ונמצא ראשו מוקף מד' צדדים.

שוע"ר סי' שמה ס"ו: אפילו אין בו אלא ב' מחיצות ולחי ... הרי הוא רשות היחיד גמורה מן התורה.

שוע"ר סי' שמה ס"א: איזו היא רשות הרבים רחובות ושווקים הרחבים טז אמה ... אין לו אלא ב' מחיצות משני צדדיו בלבד (אם מחיצות אלו אינן רחוקות אמה ברוחב רשות הרבים מכנגד חלל השער).

שוע"ר סי' שסא ס"ה: פי תקרה יורד וסותם אפילו היא יתירה מעשר רק שאינה במילואה. ויש אומרים שאפילו היא במילואה אפילו נפרצו ב' מחיצות זו אצל זו במילואם ונשאר קירו עליהם אומרים בו פי תקרה יורד וסותם אם נשאר שם ב' מחיצות דבוקות זו בזו.

שוע"ר סי' שסב ס"ח-ט: ובלבד שלא יהי' במקום אחד פרוץ יותר מעשר אמות ... אם עשה צורת פתח אפילו לפרצה יתירה מעשר מותר ... ואפילו כל הד' רוחות הן על ידי צורת פתח.

שוע"ר סי' שסג ס"א: כל מקום שיש לו ג' מחיצות ... התיירו כשעשה איזה תיקון במקום הפרצה אפילו תיקון שאינו מועיל מן התורה, כגון להניח קורה רחבה טפח על פתח המבוי ... בלחי שעביו ורחבו כל שהוא ... שחכמים אסרו בב' מחיצות ולחי והתירו בג' מחיצות ולחי.

שוע"ר סי' שסג ס"ב: לא התיירו בג' מחיצות ולחי אחד או קורה רחבה טפח אלא במבוי, אבל חצר שהיא פרוצה במילואה ברוח רביעית אינה ניתרת אלא בפס רחב ד' טפחים שיעמידנו בצד אחד במקום הפרוץ. ואם ירצה לתקנה בשני צדדי הפרצה די בשני פסין שרחבן משהו.

שוע"ר סי' שסג ס"ד: לחי העומד מאליו ובולט ד' אמות לתוך המבוי ברוחב אע"פ שסמכו עליו מערב שבת אינו נידון משום לחי, מפני שד' אמות הוא שיעור מבוי ואין כאן היכר שהוא לחי ... נותר בעומד כפרוץ ... כמו שיש בהפרוץ שממנו לכותל שכנגדו, ועומד כפרוץ מתיר ברוח רביעית של מבוי.

שוע"ר סי' שסד ס"ד: ואם עשה צורת פתח על גבי ד' קונדסין רשות היחיד גמורה היא ... מדברי סופרים אין צורת פתח מועלת לרשות הרבים גמורה ... צריך לעשות לה דלת מכאן ודלת מכאן.

שו"ע סי' תרל ס"ב: דפנות הסוכה אם היו שתיים זו אצל זו, כמין גם, עושה דופן שיש ברחבו יותר על טפח, ומעמידו בפחות משלשה לאחד מהדפנות ... ויעשה לה צורת פתח.

שו"ע סי' תרל ס"ג: היו לה שתי דפנות זו כנגד זו וביניהם מפולש, עושה דופן שיש ברחבו ארבעה טפחים ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לאחד משתי הדפנות ... צריך לעשות צורת פתח ... ויש אומרים שאין זה צריך צורת הפתח.

רמא סי' תרל ס"ה: שלא יהיו הפתחים בקרנות, כי המחיצות צריכין להיות מחוברים כמין גם ... ונהגו עכשיו לעשות מחיצות שלימות, כי אין הכל בקיאות בדין המחיצות. ומי שאין לו כדי צרכו למחיצות, עדיף אז לעשות שלש מחיצות שלימות מארבע שאינן שלימות.

שו"ע סי' תרל ס"ו: נעץ ארבעה קונדסין בין באמצע הגג בין על שפת הגג וסיכך על גבן פסולה, ויש מכשירין בנעץ על שפת הגג משום דאמרינן גוד אסיק מחיצתא.

פרי מגדים שם מש"ז סק"ה: אע"ג דבשבת וכלאים מהני צורת הפתח, בסוכה הלכתא דבעי טפח.

שו"ע ורמ"א סי' תרל ס"ח: סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין ... כשרה ... אבל אחרים חולקין ולכן אין לעשות סוכה בכה"ג.

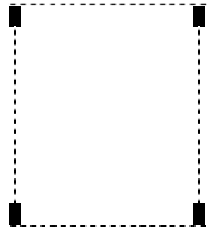
ט"ז שם ס"ק ט: אמרינן פי תקרה ... של האכסדרה שהוא הקירווי שיש לאכסדרה יורד וסותם.

שו"ע סי' תרלג ס"ז: אם בנה האצטבא באמצע ... פסולה אפילו האצטבא גבוהה עשרה.

ט"ז שם ס"ק ח: דאמרינן לענין שבת גוד אסיק, קא משמע לן רבא, דלא אמרינן כן גבי סוכה, דבעינן מחיצות הניכרות כעין דירה, וליכא.

שוע"ר סי' תרלט ס"י: עכשיו שנוהגין לעשות ארבע מחיצות לסוכה.

כשרות הדפנות - לענין שבת ולענין סוכה

7

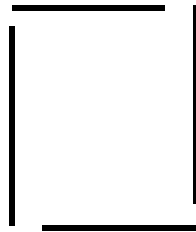
לסוכה – מחלוקת הפוסקים אם מועלת (ראה פרמ"ג מש"ז תרל, ה).

*

לשבת – כשר ע"י צורת הפתח מד' רוחות (שוע"ר מארבעת הדפנות שסב, יט; שסד, ד).

ג פסי ביראות, שמועילים לפעמים לשבת (שוע"ר שמה, ה), ולפעמים אף לסוכה (שוע"ר תרל, ז), אבל אינו מעשי בזמנינו, שאינו מועיל אלא בביראות (שוע"ר שם).

ד גוד אסיק, שמועיל רק לשבת (שוע"ר שמה, א).

6

לסוכה – פסול, כי אין כאן אפילו ב' מחיצות שהן מחוברות זה לזה (רמ"א תרל, ה).

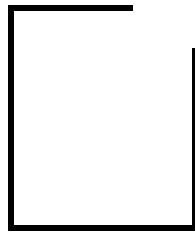
*

לשבת – כשר ע"י עומד מרובה על הפרוץ – בכל אחד מארבעת הדפנות (כדלעיל 2).

ועוד יש כמה סוגי דופן:

א פי תקרה יורד וסותם, שמועיל לשבת (שוע"ר שסא, ה), ולסוכה יש בזה תנאים ומחלוקת (שוע"ר תרל, ח ונו"כ).

ב דלתות, שרק הן מועילות לשבת אף ברה"ר ממש (שוע"ר שסד, ד).

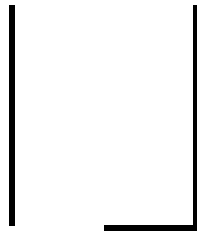
5

לסוכה – כשר אפילו כשרוח הרביעית פתוח לגמרי (כדלעיל 3).

*

לשבת – פסול (אפילו אם הוא בית מקורה), כי אין דרך לעשות פתח בקרן זוית – שהפרצה תופסת משתי רוחותיה (שוע"ר שסא, ה).

ועוד יש כמה סוגי דפנות (6-7), שלשבת כשרות; ואילו לסוכה פסולות:

4

לסוכה – כשר, אם הדופן האמצעי יש לו ז' טפחים, או ד' טפחים עם צורת הפתח (שוע"ר רמ"א תרל, ג), ולכתחלה יעשה ד' מחיצות שלימות (רמ"א תרל, ה).

*

לשבת – מה"ת כשר – כדלעיל 1 בג' דפנות (שוע"ר שמה, ו), ומד"ס:

א) במבוי – יכשיר בצד אחד ע"י צורת הפתח (כדלעיל 2), ובצד השני – ע"י לחי או קורה (שוע"ר שסד, א).

ב) בחצר – יכשיר ע"י פס או ב' לחיים בב' הצדדים (שוע"ר שסד, ב).

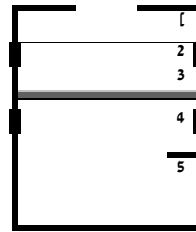

3

לסוכה – כשר, אם הדופן הקצר יש לו ז' טפחים או יותר (שוע"ר תרלא, ט), או אפי' טפח, עם לבד, ועם צורת הפתח (שוע"ר תרל, ב), ולכתחלה יעשה ד' מחיצות שלימות (רמ"א תרל, ה).

*

לשבת – כשר רק עד סוף הדופן הקצר, ע"י לחי או קורה, ובאלכסון (מסוף הדופן הקצר עד סוף הדופן הארוך) אינו מועיל אלא ע"י צורת הפתח (שוע"ר שסג, לו).

2

לסוכה, וכן לשבת מה"ת – כנ"ל 1. ולשבת מד"ס יש כמה אופנים איך להכשיר את רוח הרביעית:

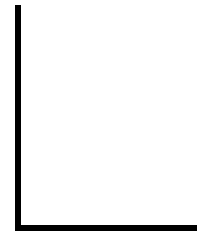
1) עומד כפרוץ, או יותר, והפתח הוא פחות מ' אמות (שוע"ר שסב, יח; שסג, יד).

2) צורת הפתח – מועיל אף כשהפתח יותר מ' אמות (שוע"ר שסג, יט).

3) קורה. מועלת רק במבוי שאין פתחו יותר מ' אמות (שוע"ר שסג, א; כז).

4) לחי. מועיל רק במבוי שאין פתחו יותר מ' אמות (שם).

5) פס ד' טפחים, או ב' לחיים משוה – אף בחצר (שוע"ר שסג, ב).

1

לסוכה – כשר, ולכתחלה יעשה ד' מחיצות שלימות (רמ"א תרל, ה).

*

לשבת – כשר מה"ת, שנעשה לפעמים כרמלית – כשפרוץ לרה"ר, ולפעמים רה"י – כשפרוץ לכרמלית (שוע"ר שמה, ו; שסג, א).